

C-281/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. április 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberlandesgericht Wien (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. április 8.

Terheltek és panaszosok:

G. K.

B. O. D. GmbH

S. L.

Az alapeljárás tárgya

Az osztrák delegált európai ügyésznek a panaszosok lakó- és üzlethelyiségeinek átkutatására és lefoglalásra irányuló intézkedések elrendelésére vonatkozó bírói engedélyekkel szemben benyújtott panaszok

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog, különösen az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről szóló, 2017. október 12-i (EU) 2017/1939 tanácsi rendelet 31. cikke (3) bekezdése első albekezdésének és 32. cikkének értelmezése; EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, különösen az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről szóló, 2017. október 12-i (EU) 2017/1939 tanácsi rendelet 31. cikke (3) bekezdésének első

albekezdését és 32. cikkét, hogy amennyiben határokon átnyúló nyomozások esetében bírói engedélyre van szükség a segítséget nyújtó delegált európai ügyész tagállamában végrehajtandó intézkedéshez, minden érdemi szempontot – így a büntetethez, a gyanút, a szükségességet és az arányosságot is – meg kell vizsgálni?

2) Figyelembe kell-e venni a vizsgálat során, hogy az eljáró delegált európai ügyész tagállamában már megvizsgálta-e valamely bíróság e tagállam joga alapján az intézkedés megengedhetőségét?

3) Az első kérdésre adandó nemleges, illetve a második kérdésre adandó igenlő válasz esetén milyen terjedelműnek kell lennie a bírósági vizsgálatnak a segítséget nyújtó delegált európai ügyész tagállamában?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről szóló, 2017. október 12-i (EU) 2017/1939 tanácsi rendelet (a továbbiakban: az Európai Ügyészségről szóló rendelet); különösen a 30., 31., 32. és 42. cikk, valamint a (72) és (73) preambulumbekkezdés

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Bundesgesetz zur Durchführung der Europäischen Staatsanwaltschaft (az Európai Ügyészség megvalósításáról szóló szövetségi törvény [Europäische Staatsanwaltschafts-Durchführungsgesetz – EUSTA-DG]); különösen a 11. § (2) bekezdése

(osztrák) Strafprozessordnung (a büntetőeljárásról szóló törvény [StPO]); különösen a 117., 119. és 120. §

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 Az Európai Ügyészség nyomozást folytat az eljáró delegált európai ügyész útján a Németországi Szövetségi Köztársaságban (München) – többek között – G. K., S. L. és a B. O. D. GmbH ellen a 2017/1371 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) és c) pontja, a német Abgabenordnung (az adózás rendjéről szóló törvény) 370. §-a (1) bekezdésének 1. pontja és (2) bekezdésének 3. pontja, 373. §-ának (1) bekezdése és (2) bekezdésének 3. pontja, valamint a német Strafgesetzbuch (büntető törvénykönyv) 129. §-a alapján. A terheltek a gyanú szerint hamis információk közlésével megkerülték a vámjogszabályokat (az Amerikai Egyesült Államokból származó) biodízelnek az Európai Unióba történő behozatala során, és ezzel összesen mintegy 1 295 000 euró kárt okoztak.
- 2 2021. november 9-én az osztrák delegált európai ügyész az e nyomozáshoz történő segítségnyújtás keretében az Európai Ügyészségről szóló rendelet

31. cikke alapján az I./ pontban elrendelte a terhelt B. O. D. GmbH vállalkozás, illetve G. K. terhelt M. címen található lakó- és üzlethelyiségeinek (Landesgericht Korneuburg [korneuburgi regionális bíróság, Ausztria]), a terhelt B. O. D. GmbH vállalkozás K. címen található üzlethelyiségeinek (Landesgericht Krems an der Donau [Krems an der Donau-i regionális bíróság, Ausztria]), G. K. terhelt R. címen található lakóhelyiségeinek és S. L. terhelt S. címen található lakóhelyiségeinek (Landesgericht Wiener Neustadt [bécsújhelyi regionális bíróság, Ausztria]), valamint a terhelt B. O. D. GmbH vállalkozás, illetve annak „anyavállalata”, a B. O. D. s.r.o & Co KS S. címen található üzlethelyiségeinek (Landesgericht für Strafsachen Wien [bécsi regionális büntetőbíróság, Ausztria]) átkutatását, az említett regionális bíróságok illetékes egyesbíráitól az engedélyüket kérte, és a II./ pontban elrendelte megrendelési és megbízási bizonylatok, számlafeljegyzések, levelezések és megfelelő hardverek, illetve adathordozók stb. lefoglalását.

- 3 Az illetékes egyesbírák engedélyezték a segítséget nyújtó delegált európai ügyész intézkedéseit az I./ pontban felsorolt megfelelő intézkedésekre való hivatkozással az ott említett indokok alapján.
- 4 A házkutatások tényleges végrehajtását minden esetben a segítséget nyújtó delegált európai ügyész rendelte el, majd az illetékes adóhatóság foganatosította.
- 5 Az intézkedéseket elrendelő – a házkutatások helyének és az érintett személyek kivételével azonos tartalmú – ügyészégi határozatok szerint az alábbi gyanú áll fenn:

„Az Európai Ügyészség 1.000080/2021. számon nyomozást folytat delegált európai ügyésze útján Németországban nagy értékre folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás és költségvetési csalás elkövetésére irányuló bünszervezetben való részvétel gyanúja miatt az adózás rendjéről szóló német törvény 370. §-a (1) bekezdésének 1. pontja és (2) bekezdésének 3. pontja, 373. §-ának (1) bekezdése és (2) bekezdésének 3. pontja, valamint a német büntető törvénykönyv 129. §-a alapján. Az eddigi gyanú szerint egy szervezett bűnözői csoport kiterjedt rendszert épített ki biodízelnak Bosznia-Hercegovinából az Unióba történő behozatalára, amelyet állítólag a helyi S. E. D.O.O. vállalkozás használt étolajából állítottak elő. Ezt a »használt étolajat« állítólag korábban az USA-ból importálták Bosznia-Hercegovinába. A valóságban ezt a biodízelt már az USA-ban előállították, anélkül, hogy Bosznia-Hercegovinában közbenső feldolgozási vagy előállítási folyamatokra került volna sor. A B. O. csoport számos esetben (lásd lent) »Bosznia-Hercegovinában előállított« biodízelt megvásárlására és behozatalára irányuló szerződést kötött az S. E. D.O.O.-val, és az említett csoport a honlapján büszkélkedett európai szintű üzleti tevékenységeivel, ideértve a használt étolaj Európa egészére kiterjedő begyűjtését és kereskedelmét, valamint a biodízelt előállítását és kereskedelmét is. Legalább 40 esetben összesen mintegy 1000 tonna ilyen, állítólag Bosznia-Hercegovinában előállított üzemanyagot szállítottak szárazföldi úton Horvátországon és Ausztrián keresztül Németországba árutovábbítási eljárás (TI) keretében, amelyet

Drezdában állítottak vám elé, hogy aztán az osztrák **B. O. D. GmbH** vállalkozás (amelynek ügyvezetője **S. L.** és **G. K.**) – amely az **S. E. D.O.O.** exportőr szerződéses partnere volt – nevében átadják azt a helyi **B. S. GmbH** vállalkozásnak (amelynek ügyvezetője **R. R. M.**). További 62 esetben összesen mintegy 1500 tonna ugyanilyen biodízelt szállítottak szárazföldi úton Horvátországon keresztül Ausztriába, amelyet Spielfeldben (Ausztria) állítottak vám elé, hogy aztán átadják azt az **M.-i** (Ausztria) székhelyű, **S. L.** ügyvezető által vezetett helyi **B. O. D. GmbH** vállalkozásnak. A két szállításra és az alapul szolgáló szerződésekre a »DA[P] (Delivered at Place/Megnevezett helyre szállítva)« Incoterms-t választották, ami azt jelenti, hogy a szállítást Németországban/Ausztriában az **S. E.** teljesítette, míg a behozatali eljárás, ideértve a vám elé állítást is, a **B. O. D. GmbH** feladata volt, mire tekintettel az Uniós Vámkódex 77. cikke alapján ez a vállalkozás volt a felelős, vámfizetésre köteles vállalkozás, noha szakosodott fuvarozási vállalkozás szolgáltatásait vette igénybe (a 77. cikk (3) bekezdése).

Mivel azonban az érintett vám-árnyilatkozat hamisan nem preferenciális bosznia-hercegovinai származásra és olyan TARIC-kódra hivatkozott, amely alapján a bioüzemanyag akkor is mentesült volna a dömpingellenes és kiegyenlítő vámok alól, ha annak tényleges előállítási helyét (USA) valóságghűen jelentették volna be, az illetékes vámhatóság csak a behozatalt terhelő hozzáadottérték-adót (héta) számított fel. Ez legalább 1 295 151,11 euró kárt okozott (445 151,11 euró be nem szedett vám Németországban és 850 000 euró Ausztriában). A **B. S. GmbH** társaságban 25%-os részesedéssel rendelkezik a szlovák **B. O. D. s.r.o. & co KS** társaság (amelynek ügyvezetője az osztrák állampolgársággal rendelkező **S. L.**), amely maga az osztrák **B. O. D. GmbH** társaság (amelynek ügyvezetője szintén **S. L.**, valamint az osztrák állampolgársággal rendelkező **G. K.**) anyavállalata is. A **B. O. D. s.r.o. & co KS-t** olykor **G. K.** képviselte, bár hivatalos funkciót kizárólag a **B. O. D. GmbH-ban** töltött be. A **B. O. D. GmbH** volt egyrészt a bosznia-hercegovinai **S. E. D.O.O.** állítólagos előállító vállalkozás szerződéses partnere és a drezdai vám elé állítás felelőse, másrészt a Drezdában bejelentett áruk egy részének címzettje, jöllehet azokat később vissza kellett szállítani Ausztriába, hogy eljussanak a címzettjükhöz. Továbbá vannak arra utaló jelek, hogy ugyanilyen típusú megállapodást kötöttek más németországi címzett társaságokkal is, és végül a **B. O. D. GmbH** volt ezeknek az Ausztriában bejelentett szállítmányoknak a címzettje.

A **B. S. GmbH** (a legtöbb esetben, amikor Drezdában [Németország] biodízelt vámolnak el, a címzett) ügyvezetője, **R. R. M.** eredetileg az említett, biodízel előállítására létrehozott és uniós forrásokból támogatott vállalkozás alapítója és egyedüli tulajdonosa volt. Végül a piaci fejlemények miatt ez a vállalkozás gazdaságilag instabillá vált, ami arra készítette **M.-et**, hogy részt vegyen egy olyan rendszerben, amely kihasználja a nemzeti adójogszabályok közötti különbségeket ásványi dízel előállítása és »kenőanyagként« kelet-európai címzettek részére történő eladása érdekében, és ezáltal mintegy 73 millió euró energiaadó és héa kijátszását tette lehetővé (a Staatsanwaltschaft Frankfurt/Main [Frankfurt/Main-i

ügyészség, Németország] vádirata, 7550 Js 216177/15. sz. ügyirat, 2018. július 31.).

E fejlemények eredményeként 2018-ban a szlovák **B. O. D. s.r.o. & co KS** társaság (amelynek ügyvezetője S. L.) 25%-os részesedést vásárolt a **B. S. GmbH-ban**. Ez a szlovák társaság a **B. O. D. GmbH** (amelynek ügyvezetője szintén S. L.) egyedüli tulajdonosa.

Az Amerikai Egyesült Államok állampolgárságával rendelkező B. V. és N. K. az S. E. D.O.O. társaság tulajdonosa, amely viszont szintén az előre előállított biodízel amerikai egyesült államokbeli beszállítóinak (a B. E. S. és a W. O. Trade LLC) tulajdonában van, amelyek »használt étolaj« leple alatt látták el áruval az S. E. D.O.O.-t, amelyet aztán »Bosznia-Hercegovinában« előállított biodízelnéként újraexportáltak az Unióba. Az S. E. D.O.O. maga a B. E. S. leányvállalata.

Mindez elvezet M. terhelthez, aki úgy próbált megbirkózni vállalkozásának gazdasági nehézségeivel, hogy részt vett egy nagyszabású vám- és adócsalások elkövetésére irányuló jogellenes rendszerben, és a többi terhelttel szövetkezett egy ilyen tevékenységekre az Unió és tagállamai kárára létrehozott bünszervezetben, és ily módon mesterségesen »kedvezményes« üzemanyagot hozott forgalomba a közös piacon.

Időközben az osztrák vámhatóságok közigazgatási segítségnyújtás útján tanúsítványt kaptak Boszniából a származási bizonyítvány »hitelességéről«. Mivel azonban ezt maga a büncselekményekben nyilvánvalóan részt vevő S. E. D.O.O. vállalkozás állította ki, ez az eljárási eredmény nem alkalmas a többi bizonyítási eredmény megcáfolására.

Az ismertetett tényállás alapján a természetes és jogi személy terheltek az Európai Ügyészségről szóló rendeletnek a 2017/1371 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a)–c) pontjával összefüggésben értelmezett 22. cikkének (1) bekezdése alapján az Európai Ügyészség hatáskörébe tartozó büncselekmények elkövetésével gyanúsíthatók. A büntethetőség Németországban az adózás rendjéről szóló német törvény 370. §-a (1) bekezdésének 1. pontja és (2) bekezdésének 3. pontja, 373. §-ának (1) bekezdése és (2) bekezdésének 3. pontja, valamint a német büntető törvénykönyv 129. §-a alapján áll fenn. [A büntethetőség] Ausztriában a FinStrG [(pénzügyi büntető törvénykönyv)] 135. §-ának (2) bekezdése és 39. §-a (1) bekezdésének a) pontja, valamint a büntető törvénykönyv 278. §-a alapján áll fenn.”

Az elrendelt intézkedések szükségességével és jogszerűségével kapcsolatban a következőket állapították meg az ügyészségi határozatok:

„Az intézkedéssel érintett címek a terhelt szövetség és/vagy a terhelt természetes személyek üzleti címei. A velük szemben felmerült gyanú alapján abból kell kiindulni, hogy a II. pontban felsorolt tételek lefoglalása bizonyítási okokból (a büntetőeljárásról szóló [osztrák] törvény 110. §-a (1) bekezdésének 1. pontja) szükséges, mert így megbízható módon vonhatók le következtetések arra

vonatkozóan, hogy a számlák valóban téves tartalmúak vagy hamisítottak voltak-e, és hogy arra szolgáltak-e, hogy a behozatali vámok kijátszása céljából túlságosan alacsony áruértéket színeljenek.

A házkutatás elrendelése azért szükséges a bűncselekmények felderítéséhez, mert a G. K., S. L. és B. O. D. GmbH terhelten szemben fennálló gyanúra tekintettel csak így biztosítható, hogy a keresett dokumentumokat teljeskörűen, valamint kétsédelem és a nyomozás veszélyeztetése nélkül lehessen lefoglalni. Az intézkedések – a büntetési tételre tekintettel – nem aránytalanok az ügy jelentőségéhez képest.”

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 6 A B. O. D. GmbH, G. K. és S. L. által határidőben benyújtott és azonos tartalmú 2021. december 1-jei panaszok a kutatás elrendelésének (házkutatások) bírói engedélyezése ellen irányulnak, és azok – összefoglalva – a gyanú hiányára, illetve annak kirívóan hiányos indoklására, a lefoglalás elfogadhatatlanul tág időbeli korlátjára és az EJEE (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) 8. cikke 1. bekezdésének megsértésére (az ügyvéd és az ügyfél közötti bizalmi viszony megsértése) hivatkoznak, és jogsértés miatt kifogást emelnek a lefoglalás elrendelésével és végrehajtásával szemben. Végül „tiltakozást” jelentenek be azzal szemben is, hogy a lefoglalt dokumentumokat a panaszok és kifogások tárgyában történő jogerős határozathozatalig továbbítsák a német hatóságoknak.
- 7 2022. február 15-i véleményében az osztrák segítséget nyújtó delegált európai ügyész ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a panaszoknak nem adható hely, mert – összefoglalva – az érdemi kifogásokat el kell utasítani, annál is inkább, mivel az Európai Ügyészségről szóló rendelet újszerű jogi keretet teremtett a határokon átnyúló nyomozási cselekményeket illetően, amely eltér ugyan a különböző tagállamok két hatósága közötti jogsegély eddigi esetétől, lényegében azonban a büntetőügyekben történő kölcsönös elismerés elvének továbbfejlesztését jelenti, és ezért az európai nyomozási határozatról szóló irányelvvel összhangban csak a kibocsátó államban vizsgálhatók felül a nyomozási cselekmények érdemi indokai. Ennélfogva csak az (ügyben) eljáró delegált európai ügyész államának bíróságai vizsgálhatják meg az elfogadhatósági feltételeket, amelyeket ezen ügyész joga szerint (az Európai Ügyészségről szóló rendelet 28. cikkének (1) és (2) bekezdése) kell értékelni. Ez vonatkozik az Európai Ügyészség általi hatáskörgyakorlás tisztázására is. A segítséget nyújtó delegált európai ügyész tagállamában csak az ottani eljárási jogot kell vizsgálni a nyomozási cselekmények végrehajtása során, anyagi jogi szempontokat azonban nem. A jelen ügyet illetően rá kell mutatni arra, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaságban az Amtsgericht München (müncheni helyi bíróság, Németország) illetékes nyomozási bírója már megvizsgálta a vonatkozó gyanút. A jogorvoslati kérelemnek ezért nem adható hely.

- 8 A panaszosok ezzel szemben lényegében azzal érveltek, hogy véleményük szerint Ausztriában nem valósult meg bűncselekmény, illetve nem áll fenn az említett terheltekkel szemben megfelelő kezdeti gyanú, és az osztrák vámhatóság ezért helyesen mutatott rá a „büntetőjogi bizonyíthatóság és nyomonkövethetőség problémájára”. Ebből kiindulva azonban semmiképpen nem arányosak és szükségesek az elrendelt házkutatások (2022. március 14-i nyilatkozat).
- 9 Az Oberlandesgericht Wiennek (bécsi regionális felsőbbíróság, Ausztria) kell döntenie az említett elsőfokú bíróságok által engedélyezett házkutatási határozatokkal szemben benyújtott panaszokról.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 10 Az Európai Ügyészségről szóló rendelet vonatkozó preambulumbekzdéseivel összefüggésben értelmezett 31. cikkének (3) bekezdése és 32. cikke alapján adott esetben azzal lehet érvelni, hogy a segítséget nyújtó delegált európai ügyész államában végrehajtandó, bíróság által engedélyezendő intézkedések esetében a végrehajtandó intézkedést e tagállam valamennyi eljárási és anyagi jogi rendelkezése alapján meg kell vizsgálni. Ez azonban azzal a következménnyel járna, hogy az értékelés alapjaként minden szükséges dokumentumot, illetve ügyiratot azon bíróság rendelkezésére kellene bocsátani az eljáró delegált európai ügyész államából, amelyhez a segítséget nyújtó delegált európai ügyész fordult, ami különösen több tagállam érintettsége esetén – a szükséges fordítási munkától eltekintve – egy és ugyanazon nyomozás felülvizsgálatát vonná maga után az intézkedés eltérő jogrendszerekkel rendelkező különböző államokban történő engedélyezése céljából. Mindenesetre ez lenne a helyzet akkor, ha az eljáró delegált európai ügyész államában egyáltalán nincs szükség bírói engedélyre az intézkedéshez.
- 11 Ez figyelembe venné ugyan azt a körülményt, hogy az Európai Ügyészség egységes hivatal (lásd az Európai Ügyészségről szóló rendelet 8. cikkének (1) bekezdését), és hogy ennek megfelelően csak kivételes esetekben alkalmazhatók a kölcsönös elismerés jogi eszközei (az Európai Ügyészségről szóló rendelet 31. cikkének (6) bekezdése), a gyakorlatban azonban hatalmas visszalépést jelentene. Például az európai nyomozási határozattal (ENYH) ellentétben ugyanis, amelyet a megkeresett államban csak néhány formai szempont alapján kell megvizsgálni, (a nemzeti jogi helyzettől függően) minden érintett tagállamban teljeskörűen meg kellene vizsgálni az addigi nyomozást a kért intézkedés engedélyezése céljából (az eljáró delegált európai ügyész államának jogi szabályozása alapján; az Európai Ügyészségről szóló rendelet 31. cikkének (2) bekezdése). Az intézkedés végrehajtása során is a lehető legnagyobb mértékben be kell tartani az eljáró delegált európai ügyész államának előírásait (az Európai Ügyészségről szóló rendelet 32. cikke). Ez viszont azt eredményezi, hogy – amint az már megállapítást nyert – nemcsak az ENYH értelmében vett igazolást, hanem az értékeléshez szükséges teljes iratanyagot át kellene adni, mert az érintett

bíróságok máskülönben nem rendelkeznének a tényállás formális és érdemi vizsgálatához szükséges döntési alappal.

- 12 A szóban forgó Európai Ügyészségről szóló rendeletet a gyors, hatékony és gazdaságos büntetőeljárás fényében értelmezve ezért kézenfekvő azt a következtetést levonni, hogy az intézkedés megkeresett delegált európai ügyész országában történő bírói engedélyezésének csak formai szempontokra kell korlátozódnia. Mindenesetre ez a helyzet akkor, ha az eljáró delegált európai ügyész államában már sor került bírósági vizsgálatra.
- 13 Az ilyen értelmezést mindazonáltal kizárja az ilyen határozatok kölcsönös elismerésére irányuló eszközök kifejezetten szabályozott, csupán kiegészítő jellegű alkalmazása (az Európai Ügyészségről szóló rendelet 31. cikkének (6) bekezdése).
- 14 Az eljáró bíróság ezért a jogi helyzet ezzel kapcsolatos tisztázását kéri a Bíróságtól.